

14. Коллінз Д., Хансен М. Величні за власним вибором / Джим Коллінз, Мартен Т. Хансен. – К.: Наш формат, 2014. – 384 с.
15. Дергачова В., Бояринова К. Інноваційна політика // В.В. Дергачова, К.О. Бояринова. – К.: Кондор, 2014. – 422 с.
16. Чужиков В., Лук'яненко О. Кластерна політика Європейського Союзу / В.І. Чужиков, О.Д. Лук'яненко // Економіка України. – 2013. – №2 (615). – С. 81–91.

17. ЕС – Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі. – К.: Представництво ЕС в Україні, 2013. – 26 с.
18. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони [Електрон. ресурс] Режим доступу [www.kmu.gov.ua/Kmu/docs/EA/OO_Ukrain-EU_Association-Agreement-\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/Kmu/docs/EA/OO_Ukrain-EU_Association-Agreement-(body).pdf)

УДК 330.341.1:65.0:5/9.86

В.Д. МУСИЄНКО,
к.т.н., доцент, Криворізький економічний інститут Криворізького національного університету,
І.В. РУДЕНКО,
студентка, Криворізький економічний інститут Криворізького національного університету

Стратегічне управління інвестиційними ресурсами вітчизняних підприємств в умовах інноваційного розвитку

Розвинуті теоретичні основи, що розкривають сутність, значення інноваційно-інвестиційної діяльності в гірничодобувній промисловості. Доведено, що інноваційний процес розвитку гірничодобувної галузі виступає стратегічним фактором її реструктуризації за рахунок оптимізації інвестицій та виробництва продукції, яка відповідає вимогам ринку.

Ключові слова: інноваційний процес, інвестиційно-інноваційна діяльність, гірничодобувна промисловість, стратегічне управління.

В.Д. МУСИЄНКО,
к.т.н., доцент, Криворожский экономический институт Криворожского национального университета,
И.В. РУДЕНКО,
студентка, Криворожский экономический институт Криворожского национального университета

Стратегическое управление инвестиционными ресурсами отечественных предприятий в условиях инновационного развития

Развиты теоретические основы, раскрывающие суть, значение инновационно-инвестиционной деятельности в горнодобывающей промышленности. Доказано, что инновационный процесс развития горнодобывающей отрасли выступает стратегическим фактором ее реструктуризации за счет оптимизации инвестиций и производства продукции, соответствующей требованиям рынка.

Ключевые слова: инновационный процесс, инвестиционно-инновационная деятельность, горнодобывающая промышленность, стратегическое управление.

V. MUSIENKO,
Ph.D., associate professor of Krivoy Rog Economic Institute, State University National University of Krivoy Rog,
I. RUDENKO,
student of Krivoy Rog Economic Institute, State University National University of Krivoy Rog

Strategic management investment resources of domestic enterprises in innovation development

The development of the theoretical foundations, revealing the essence, the importance of innovation and investment in the mining industry. It is proved that the innovative process of mining a strategic factor in favor of its restructuring by optimizing investments and production, conforming to the requirements of the market.

Keywords: process of innovation, investment and innovation, mining, strategic management.

Постановка проблеми. Бажання України інтегруватися у світову ринкову економіку пов'язане зі зростанням інвестиційно-інноваційної активності в усіх сферах народного господарства, і особливо в гірничодобувній промисловості та її гірничо-металургійному кластері. Інноваційно-інвестиційний розвиток гірничодобувної промисловості – це глибинний стратегічний процес, в якому завдання результативного використання природних ресурсів тісно пов'язане з генеруванням нових знань та ідей, технологічним освоєнням наукових відкриттів, винаходів, ноу-хау та розробок, впровадження інновацій та інноваційних проектів. Цей активний процес також пов'язаний з постійним пошуком потенційних інвесторів, результативним використанням фінансових ресурсів, залу-

ченням додаткових джерел фінансування реструктуризації гірничодобувної промисловості. Необхідною умовою при цьому є вирішення питання удосконалення економічного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в гірничодобувній промисловості з метою забезпечення формування стійкого розвитку виробництва продукції для гірничодобувної галузі, адаптованої до ринкових умов та досягнення лідируючих позицій серед інших промислових кластерів України.

Таким чином, актуальність досліджень по даній темі обумовлена особливою значимістю розробки конкретних шляхів стабілізації і підвищення ефективності функціонування публічних акціонерних товариств Групи «Метінвест», пошуку альтернативних напрямків інноваційного розвитку і активіза-

ції інвестиційно-інноваційної діяльності як важливої складової економічного механізму гірничодобувної промисловості. Крім того, особливої актуальності набувають дослідження адаптивної сутності процесу розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності з врахуванням експортної ринкової орієнтації підприємств гірничодобувної промисловості України.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання визначення розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, стратегії інноваційного розвитку, використання показників оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності, управління інноваційною стратегією розвитку досліджували І.О. Бланк, С.М. Іляшенко, колективи авторів під керівництвом О.Є. Кузьміна, Л.І. Федулової, методологічні та методичні проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку вітчизняної економіки та підприємств експортно-орієнтованих галузей віддзеркалені у фундаментальній роботі колективу авторів інституту економіки прогнозування НАН України під керівництвом В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. Питанням інтелектуального управління інноваційною діяльністю галузей та корпоративних підприємств на базі ERP – систем присвячені праці Н.М. Абдікеєва, Т.П. Данько, А.Д. Кісельова, автоматизації інвестиційних проектів присвячена робота С.Є. Зелінського.

Незважаючи на достатню кількість публікацій в царині інвестиційно-інноваційної діяльності, питання управління цим складним процесом в гірничодобувній промисловості практично не досліджені. Як правило, інновації і інвестиції розглядаються як самостійні невзаємопов'язані категорії. Багато питань залишаються недостатньо вивченими, а саме: взаємозв'язок чинників оцінки рівня ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності, методики прийняття рішень щодо активізації інвестиційної діяльності на різних рівнях інтелектуального управління підприємствами гірничодобувної промисловості. Крім цього, необхідно врахувати, що інвестиційні рішення повинні бути збалансовані на усіх етапах стратегії інноваційного розвитку галузі.

Усе вище перераховане обумовлює актуальність наукових положень статті, присвяченої методичним і практичним аспектам розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності гірничодобувної промисловості України.

Метою статті є розробка теоретико-методичних основ розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності в гірничодобувній промисловості з використанням стратегічного управління інвестиційними ресурсами вітчизняних підприємств в умовах інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на проголошення інвестиційної моделі розвитку вітчизняної економіки, сучасний стан інвестиційних процесів критичний. На сьогодні в Україні існує величезний розрив між потенціалом виробництва та можливостями його фінансування, що обумовлено дестимулюючим впливом цілого ряду чинників, які формують інвестиційний клімат в державі. Відтак при річному зростанні ВВП на 18,5% та промислового виробництва на 11,2% відбувається стагнація інвестиційних процесів – у 2010–2011 посткризових роках не вдалося забезпечити інвестування економіки навіть на рівні кризового періоду.

Дослідивши стан вітчизняної економіки, ми зробили висновки, що обсяги вкладених в неї інвестиційних ресурсів значно нижчі за потребу. Так, згідно з оцінкою С. Онишка, лише для

підтримки наявних виробництв у робочому стані Україні потрібно не менше \$100 млрд. В. Геець підрахував, що для підтримки сучасного рівня фондооснащеності українських підприємств необхідно щорічно вкладати від \$20 млрд.

Стратегія інноваційного розвитку регіонів за своєю сутністю є стратегією мезорівня, тобто проміжною між макро- і мікроінноваційними стратегіями, будучи своєрідною сполучною ланкою між макроекономічною стратегією на регіональному рівні і державною політикою розвитку регіонів.

Можна виділити основні складові механізму інноваційного розвитку регіону, які включають організаційний, економічний та фінансовий розвиток, що у свою чергу забезпечує адаптацію інновацій до ринкових умов [5].

В умовах стратегічної спрямованості України на інноваційний тип розвитку адаптація підприємств до нових умов ринкової економіки та її активне реформування тісно пов'язані з інноваціями як рушійною силою економічного зростання.

Однією з найбільш важливих функціональних стратегій у сучасних умовах функціонування підприємств різних галузей є інноваційна. Не є виключенням і гірничорудна промисловість України, яка представлена багатьма провідними підприємствами, що складають значну частку експортного потенціалу України. Інноваційна стратегія – один із засобів досягнення цілей підприємства, що відрізняється від інших засобів своєю новизною, насамперед, для даного підприємства і, можливо, для галузі, ринка, споживачів. Інноваційна стратегія підпорядковується загальній стратегії підприємства. Вона задає цілі інноваційної діяльності, вибір засобів їх досягнення та джерела залучення цих засобів. На залізничних підприємствах Кривбасу до основних цілей інноваційної діяльності належать: 1) реалізація інноваційної моделі розвитку, створення нового високоефективного обладнання та технологій, що забезпечують виробництво конкурентоспроможної продукції; 2) створення та впровадження нових, ефективних ресурсозберігаючих технологій світового рівня. Для досягнення цих цілей у межах інноваційних стратегій підприємств гірничорудної підгалузі до важливих завдань, які потребують негайного вирішення, належать: зниження вологи у концентраті з метою поліпшення його металургійних властивостей, зниження логістичних витрат та наскрізних витрат паливно-енергетичних ресурсів у металургійному виробництві; виробництво концентрату з окислених кварцитів; оптимізація розвитку залізничних кар'єрів гірничо-збагачувальних комбінатів Кривбасу щодо підтримки їх потужності за рахунок розширення циклічно-поточних технологій (ЦПТ); впровадження нових методів збагачення бідних кускових руд підземного видобутку; впровадження комбінованого способу розробки залізничних родовищ; впровадження комплексних екологічних заходів; підвищення ефективності впровадження інноваційних заходів у гірничорудній підгалузі за рахунок формування циклу інноваційної діяльності на підприємствах та підвищення кваліфікації персоналу.

Інноваційні стратегії реалізуються у межах загальної стратегії розвитку гірничорудних підприємств, яка спрямована на подальше зростання обсягів виробництва та продажів залізничної продукції (концентрата, агломерата, обкотишів).

Ураховуючи зарубіжний досвід, регіональна інноваційна політика України має здійснюватися через розроблення та

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

впровадження інноваційних програм і стратегій та передбачати серед іншого:

- заходи щодо сприяння кооперації та взаємодії різноманітних суспільних інститутів у здійсненні інновацій;
- створення за рахунок бюджетних коштів регіональних інноваційних структур;
- стимулювання інновацій шляхом розміщення в технопарках чи на підприємствах, при вищих навчальних закладах бізнес-інкубаторів за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- сприяння кадровому забезпеченню інноваційних підприємств шляхом організації тренінгів, семінарів, стажування тощо [5].

Реалізація пропонованих заходів щодо впровадження ефективної інноваційної політики неможлива без фінансової підтримки, а саме інвестицій у розвиток країни в цілому та її окремих регіонів.

Проаналізувавши динаміку інвестицій в основний капітал України за період з 2005 по 2013 рік, ми виявили, що позитивна тенденція зберігалася лише до 2008 року. Однак з 2008 року внаслідок настання фінансово-економічної кризи відбувся спад прогресії величини інвестування. Скорочення інвестицій в основний капітал своєю чергою посла-

било індикатор інвестиційної безпеки країни (визначається як відношення інвестицій в основний капітал до ВВП), який і раніше (окрім 2007 року) не перевищував свого граничного значення – 25%. А це свідчить про недостатній стан модернізації економіки та технічного переозброєння виробничої сфери країни (табл. 1, рис. 1, 2).

Здійснивши структурний аналіз інвестиційної діяльності в розрізі галузей, ми виявили, що надто високою була частка фінансово-посередницьких секторів. Основними сферами вкладення інвестицій упродовж 2005–2013 років стали: промисловість (питома вага інвестицій у цю галузь перевищувала 35%), діяльність транспорту і зв'язку (16,1%), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (16,8%). Менше приваблювали інвесторів рибальство, рибництво (0,03%) та освіта (0,9%). Низькою була інвестиційна активність у сільському господарстві (6,3%) і будівництві (4,5%), які є пріоритетними для України.

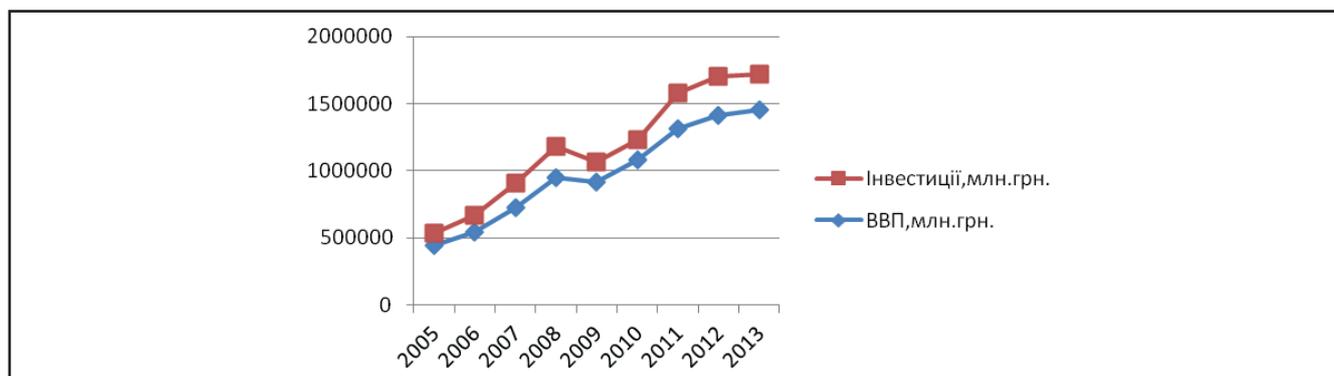
Важливим джерелом фінансування інвестицій в основний капітал є власні кошти підприємств та організацій, що формуються з прибутку й амортизаційних відрахувань. Протя-

Рисунки 1. Інвестиції країн світу в основний капітал у % до ВВП [9]

Таблиця 1. Показники інвестиційної безпеки України у 2005–2013 роках

Показник	Роки									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
ВВП, млн. грн.	441452	544153	720731	948056	913345	1082569	1316600	1408889	1454931	
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	93096	125254	188486	233081	151777	150667	259932,3	293691,9	267728,0	
Інвестиції в основний капітал, у % до ВВП	21,1	23,0	26,2	24,6	16,6	13,9	19,7	20,8	18,4	

Рисунки 2. Показники інвестиційної безпеки України у 2005–2013 роках

Таблиця 2. Укрупнена структура джерел інвестування в основний капітал вітчизняних підприємств у 2005–2013 роках [8]

Джерела фінансування основного капіталу	Роки								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Власні кошти, %	60,7	67,5	66,2	65,8	70,1	61,9	66,1	68,5	74,4
Запозичені кошти, %	14,8	15,5	16,6	17,3	14,2	13,7	16,3	17,1	15,3
Кошти іноземних інвесторів, %	5,0	3,7	3,5	3,3	4,5	2,3	2,8	1,7	1,8
Державні кошти, %	9,7	9,8	9,5	9,2	7,1	9,2	10,5	8,9	5,1
Інші джерела, %	9,8	3,5	4,2	4,4	4,1	5,3	4,3	3,8	3,4
Усього, %	100	100	100	100	100	100	100	100	100

гом 2005–2013 років обсяг інвестиційних коштів даного джерела в Україні збільшився на 13,7%, проте їхня частка у загальній структурі фінансування практично не змінилася. Оскільки обсяги власних коштів підприємств зменшитись у зв'язку з інфляційними процесами, слід приділити увагу таким запобіжним заходам, як, наприклад, здешевлення кредитів, а також залучення інвесторів, що сприятиме збільшенню частки запозичених коштів у загальній структурі фінансування (табл. 2).

Одним із механізмів реалізації державної науково-технологічної та інноваційної політики (крім зазначених раніше) є програмно-цільовий метод управління, ефективність якого підтверджена світовою практикою. Державна підтримка цільових програм різного рівня має визначатись їх органічним зв'язком із системою державних науково-технологічних та інноваційних пріоритетів, уся ієрархія яких має ґрунтуватися

на глибоких прогнозно-аналітичних дослідженнях та релевантному інформаційному забезпеченні [4].

Для структурної трансформації економіки відповідно до вимог інноваційної моделі необхідно, насамперед, створити нову структуру державного замовлення. Слід домогтись, щоб високотехнологічна інноваційна продукція посіла в ньому чільне місце, а також доцільно запровадити окреме державне замовлення на інноваційну продукцію (табл. 3).

З огляду на зазначене в табл. 4 серед стримуючих чинників інноваційного розвитку підприємств вагоме місце посідає недостатня кількість та різноманітність джерел фінансування, серед яких головним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств України є кошти самих підприємств. Це не дає змогу суб'єктам господарювання реалізовувати ефективну інноваційну політику, тому важливим завданням є пошук та залучення фінансових ресурсів в інно-

Таблиця 3. Структура бюджетних витрат на науку (у відсотках від загальної суми бюджетних витрат на наукові дослідження і розробки, 2010–2013 роки) [8]

	2010	2011	2012	2013
Базове фінансування наукових установ	40	41,0	40,0	40,0
ДНТП з пріоритетних напрямів	30,0	30,0	30,0	30,0
Державні науково-технічні програми і наукові частини інших програм	12,0	12,0	12,0	12,0
Державне замовлення на науково-технічну продукцію	6,0	6,5	7,0	7,0
Державний фонд фундаментальних досліджень	6,0	6,5	7,0	7,0
Інші кошти, що їх виділяють із державного бюджету через численних розпорядників	6,0	4,0	4,0	4,0

Таблиця 4. Чинники, що сприяють або стримують інноваційний розвиток підприємств України

Екзогенні чинники	Ендогенні чинники
Сприяють інноваційному розвитку	Сприяють інноваційному розвитку
1	2
Розвиток конкуренції наукоємних товарів Збереження науково-технічного потенціалу та державна підтримка інноваційної діяльності Міжнародна науково-технічна корпорація Розвиток інноваційної інфраструктури Законодавчі заходи, що заохочують інноваційну діяльність, забезпечують охорону об'єктів інтелектуальної власності	Наявність резервів фінансових та матеріально-технічних заходів Сприятливість до змін, нововведень, суспільне визнання, можливість самореалізації Збереження науково-технічного потенціалу Розвиток умов творчої праці, матеріальні стимули
Стримують інноваційний розвиток	Стримують інноваційний розвиток
Недостатня кількість та різноманітність джерел фінансування Ускладнення науково-дослідних розробок Низький науково-інноваційний потенціал держави Недостатність міжнародного науково-технічного співробітництва Недосконалість законодавчої бази з питань інноваційної діяльності Відплив наукових кадрів Відсутність повноцінної інформаційної бази щодо інноваційних проектів	Слабкість матеріально-технічної та наукової бази Недостатня орієнтація організаційних структур на інноваційну діяльність Опір змінам, під час впровадження інновацій та нововведень. Орієнтація на усталені ринки, на короткострокову окупність Відсутність матеріальних стимулів та умов творчої праці Домінування інтересів існуючого виробництва Низький рівень аналітично-інформаційної бази підприємства

Таблиця 5. Рух коштів від інвестиційної діяльності ПАТ «ПівдГЗК» у 2011–2013 роках

Показник	Абсолютне значення станом на:			Абсолютне відхилення, млн. грн.			Відносне відхилення, %		
	2011	2012	2013	2012–2011	2013–2012	2013–2011	2012–2011	2013–2012	2013–2011
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий рух коштів від операційної діяльності	6482437	3745448	4911388	-2736989	1165940	-1571049	-42,22	31,13	-24,24
У % до підсумку	100	96,7	97,9	-3,3	1,2	-2,1	x	x	x
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-346934	127783	102813	x	-24970	x	x	-19,54	x
У % до підсумку	0	3,3	2,1	3,3	1,2	2,1	x	x	x
Усього	6135503	3873231	5014201	-2262272	1140970	-1121302	-36,87	29,46	-18,28

Таблиця 6. Динаміка власних внутрішніх джерел інвестиційних ресурсів ПАТ «ПівдГЗК» у 2011–2013 роках

Показник	Абсолютне значення станом на:			Абсолютне відхилення, млн. грн.			Відносне відхилення, %		
	2011	2012	2013	2012–2011	2013–2012	2013–2011	2012–2011	2013–2012	2013–2011
Нерозподілений прибуток, тис. грн.	9651928	13276630	15941799	3624702	2665169	6289871	37,6	20,07	65,17
У % до підсумку	92,31	94,68	96,19	2,37	1,51	3,88	x	x	x
Амортизація, тис. грн.	803570	745948	631108	-57622	-114840	-172462	-7,17	-15,4	-21,46
У % до підсумку	7,69	5,32	3,81	-2,37	-1,51	-3,88	x	x	x
Усього, тис. грн.	10455498	14022578	16572907	3567080	2550329	6117409	34,12	18,19	58,51

ваційний сектор, приділивши особливу увагу при цьому підприємствам гірничо-збагачувального комплексу.

Південний гірничо-збагачувальний комбінат – перше підприємство в країнах СНД, яке побудоване для видобутку й збагачення залізних магнетитових кварцитів з отриманням залізородного концентрату й доменного агломерату. Комбінат був побудований в досить зжаті строки. 30.05.1952 було затверджено проектне завдання, а вже 27.07.1955 була виготовлена перша тонна концентрату, що вважається днем народження Південного гірничо-збагачувального комбінату. В результаті реконструкції й технічного переозброєння «ПівдГЗК» до 1980 року досягнув виробничих потужностей по видобутку сирової руди 35,5 млн. т, агломерату 8,3 млн. т, на рівні яких працював до 1990 року.

Проаналізуємо рух коштів ПАТ «ПівдГЗК» від інвестиційної діяльності у 2011–2013 роках (табл. 5).

Дані табл. 5 свідчать про те, що на ПАТ «ПівдГЗК» у 2011–2013 роках рух коштів від операційної діяльності значно скоротився у 2012 році у порівнянні з 2011 роком на 42,22%, проте у 2013 році спостерігається збільшення даного показника на 31,13%. Загалом за досліджуваний період чистий рух коштів від операційної діяльності скорочено на 24,24%.

У 2011 році підприємство має нестачу коштів від інвестиційної діяльності у розмірі 346 934 тис. грн. Ситуація покращується у 2012 році, проте у 2013 році чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності скорочено на 19,54% в порівнянні з попереднім роком.

Дані табл. 6 свідчать про те, що основними власними джерелами інвестиційних ресурсів ПАТ «ПівдГЗК» є нерозподілений прибуток, та відрахування до амортизаційного фонду.

Протягом досліджуваного періоду нерозподілений прибуток мав позитивну тенденцію до збільшення і за три роки

загалом його збільшено на 65,17%, також зростала і його частка в загальному обсязі інвестиційних ресурсів підприємства, за три роки вона збільшилась на 3,88%.

Обернена ситуація спостерігається в розмірах амортизаційних відрахувань, які скорочено за досліджуваний період на 21,46%, їхня частка в загальному обсязі скоротилася на 3,88%.

Висновки

Розвинуті теоретичні основи, що розкривають сутність, значення інвестиційно-інноваційної діяльності в гірничодобувній промисловості, яка враховує особливості розвитку галузі.

Визначено стан вітчизняної економіки та обсяги вкладених в неї інвестиційних ресурсів.

Дослідивши інноваційну стратегію розвитку, цілі інноваційної діяльності та інноваційні програми, було з'ясовано, що однією з найбільш важливих функціональних стратегій у сучасних умовах функціонування підприємств різних галузей є інноваційна.

В умовах стратегічної спрямованості України на інноваційний тип розвитку адаптація підприємств до нових умов ринкової економіки та її активне реформування тісно пов'язані з інноваціями як рушійною силою економічного зростання.

Проаналізувавши динаміку інвестицій в основний капітал України за період з 2005 по 2013 рік, ми виявили, що позитивна тенденція зберігалася лише до 2008 року. Однак з 2008 року внаслідок настання фінансово-економічної кризи відбувся спад прогресії величини інвестування. Визначено чинники, що сприяють або стримують інноваційний розвиток підприємств України.

Проаналізувавши інвестиційну діяльність ПАТ «ПівдГЗК» у розрізі власних внутрішніх джерел інвестиційних ресурсів у 2011–2013 роках, нами було встановлено, що основними

власними джерелами інвестиційних ресурсів ПАТ «ПівдГЗК» є нерозподілений прибуток, та відрахування до амортизаційного фонду.

Протягом досліджуваного періоду нерозподілений прибуток мав позитивну тенденцію до збільшення і за три роки загалом його збільшено на 65,17%, також зростала і його частка в загальному обсязі інвестиційних ресурсів підприємства, за три роки вона збільшилась на 3,88%, у той час як амортизаційні відрахування скорочено за досліджуваний період на 21,46%, їхня частка в загальному обсязі скоротилася на 3,88%.

Доведено, що інноваційний процес виступає стратегічним фактором реструктуризації гірничодобувної промисловості України за рахунок оптимізації інвестицій і виробництва продукції, яка відповідає вимогам ринку.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №77/97-ВР від 18.09.91.
2. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання: [навч. посібник] / В.М. Геєць. – К.: Ін-т економ. та прогноз., 2000. – 344 с.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: [навчальний посібник] / Т.В. Майорова – К.: ЦУЛ, 2009. – 472 с.
4. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: навч. посіб. / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів. – К.: Центр навч. літ., 2009. – 320 с.
5. Мусієнко В.Д. Формування регіональних інноваційних стратегій / В.Д. Мусієнко, О.В. Тузніченко. В зб. наукових праць: «Формування ринкових відносин в Україні»: Вип. №3(166). – Київ: НДЕІ, 2015. – С. 74–77.
6. Онишко С.В. Амортизаційна політика як ключовий елемент забезпечення інноваційного розвитку економіки України / С.В. Онишко №3 (21). – 2003. – 147 с.
7. Темченко О.А. Економіка підприємства: [навч. посібник] / О.А. Темченко, І.С. Чорноморченко. – Кривий Ріг: Мінерал, 2004. – 278 с.
8. Державний комітет статистики [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Статистика країн світу [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://iformatsiya>